

УДК 339.92

І. М. Лапшин, студ. магістратури кафедри міжнародної інформації та країнознавства Хмельницького національного університету (Україна, м. Хмельницький)

Науковий керівник: *Ю.С.Мудрик*, к.політ.н., ст.викл. кафедри міжнародної інформації та країнознавства ХНУ

Українсько-угорське транскордонне співробітництво у рамках Карпатського Єврорегіону

Робота виконана на кафедрі міжнародної інформації та країнознавства ХНУ

У даній статті проаналізовано Українсько-угорське транскордонне співробітництво. Досліджено правові засади співпраці, її вплив на зовнішньоекономічну діяльність України та Угорщини, а також політика обох держав щодо національних меншин.

Ключові слова: Україна, Угорщина, транскордонне співробітництво, Карпатський єврорегіон, національні меншини.

Lapshyn I. Ukrainian-Hungarian transborder cooperation in the frames of the Carpathian Euroregion. This article includes an analysis of the Ukrainian-Hungarian cross-border cooperation. The legal bases of cooperation and its impact on the foreign trade activities of Ukraine and Hungary, also the policies of both countries focused on national minorities.

Keywords: Ukraine, Hungary, cross-border cooperation, the Carpathian Euroregion, national minorities.

Метою даної наукової статті є дослідження стану та проблем розвитку транскордонного співробітництва в рамках Карпатського Єврорегіону між Україною та Угорщиною, визначення та аналіз основних напрямів співробітництва, проблем та перспектив розвитку.

На сьогодні міжнародні відносини можна охарактеризувати інтенсифікацією інтеграційних процесів, серед яких важливу роль відіграє транскордонне регіональне та міжнародне співробітництво. Оскільки більшість регіонів України є прикордонними, а зовнішній кордон є найдовшим серед усіх європейських країн, відповідно проблема транскордонного співробітництва є актуальною. Використання можливостей розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України та Угорщини позитивно впливає на імідж нашої країни за кордоном, що є безумовною перевагою для України на шляху до інтеграції в ЄС.

Одним із трактувань транскордонного співробітництва є спільні дії спрямовані на інституалізацію та поглиблення соціальних, економічних, наукових, технічних, екологічних культурних та інших відносин між територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади однієї держави та територіальними громадами і відповідними органами влади інших держав у межах компетенції визначеної їх власним національним законодавством.

Основою українсько-угорських відносин на міжрегіональному рівні, є транскордонне співробітництво між прикордонними регіонами України та Угорщини, яке регулюється передусім положеннями угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Угорської Республіки від 11 листопада 1997 року, про транскордонне співробітництво, яке

включає в себе розвиток економічних зв'язків та лібералізацію двосторонніх торговельно-економічних відносин та низку інших договірно-правових документів. Дана співпраця здійснюється в рамках компетенції органів місцевого самоврядування та державної виконавчої влади, які визначаються національним законодавством країн обох країн [2, 159]. Українсько-угорська транскордонна співпраця здійснюється в рамках Карпатського єврорегіону, створеного в 1993 році. На початку 2000-х років українсько-угорське транскордонне співробітництво отримало новий імпульс розвитку, чому сприяло ухвалення в січні 2003 р. Закарпатською обласною радою та загальними зборами області Саболч-Сатмар-Берег, концепції двостороннього розвитку прикордонних територій [1, 28]. Станом на 1 березня 2014 р. договірно-правова база між Україною та Угорщиною налічує 76 чинних міжнародних договорів та міжнародних документів, які регулюють двостороннє співробітництво практично в усіх сферах [3]. Основні принципи та завдання транскордонної форми співпраці викладені у концепції спільного розвитку межуючих територій України та Угорщини. Метою даної концепції є прискорення економічного розвитку регіону, покращення якості життя населення, що проживає на цих територіях та сприяння максимальному використанню наявних можливостей транскордонного співробітництва [4, 440].

Наслідком вступу Угорщини в ЄС стала вимога зміни формату відносин з іншими країнами і з Україною в тому числі у багатьох сферах співробітництва, зокрема це стосується питань прикордонної взаємодії, введення візового режиму, змін в системі торгово-економічних відносин тощо. Розглядаючи Угорські ініціативи міжрегіонального характеру,

відзначимо так звану Ніредьгазьку ініціативу. Основна діяльність Ніредьгазької Ініціативи, яка діє під патронатом міністерства закордонних справ Угорщини, зосереджена на східноєвропейському регіоні в основному на Україні. Однією з основних цілей Ніредьгазької Ініціативи є посилення зв'язків між регіональними та місцевими органами влади, громадськими організаціями на нових східних кордонах розширеного Євро Союзу, розвиток співробітництва та налагодження міжрегіонального партнерства, також підтримка розвитку багатостороннього співробітництва між представниками місцевих та регіональних органів влади, правоохоронних органів, громадських організацій, між суб'єктами економічної діяльності, між представниками науки, культури і освіти країн регіону [5, 184].

Досліджуючи перспективи спільних інвестиційних проектів, які можуть бути реалізовані в рамках українсько-угорського транскордонного економічного співробітництва, на двосторонньому рівні відзначимо наступні:

- Програма комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиса;

- Проекти, спрямовані на розвиток гідроенергетики в Закарпатській області, зокрема підготовки спорудження каскаду ГЕС на р. Тиса;

- Найбільш перспективним є проект розвитку мережі автомобільних шляхів у суміжних прикордонних областях України і Угорщини в рамках спорудження 5-го пан'європейського транспортного коридору.

Аналізуючи торговельно-економічне співробітництво двох країн, відзначимо збільшення кількості спільних українсько-угорських підприємств, а саме 281 в 2013 році, порівняно з 2007

роком, коли налічувалось 242 таких підприємств. Станом на 2013 рік в Україні діє 472 підприємства з угорським капіталом.

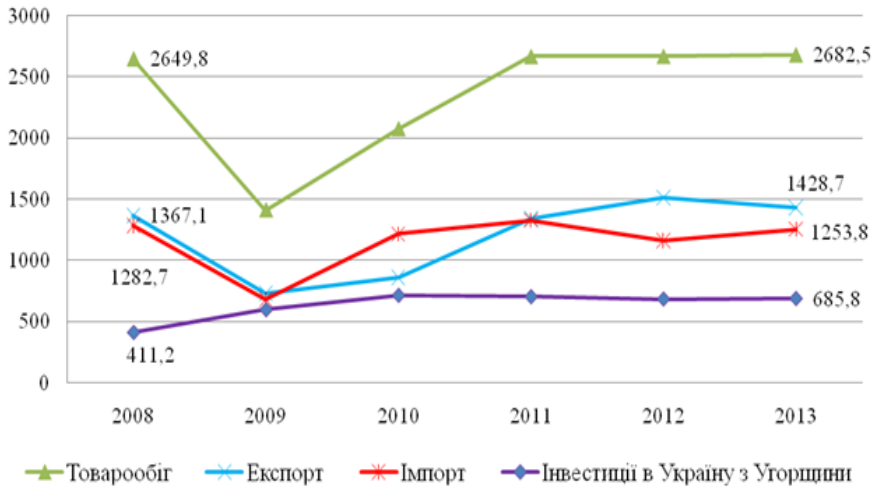

Рис. 1. Показники надходжень прямих інвестицій в Україну з Угорщини, та їх зовнішньої торгівлі товарами в млн. дол. США [6]

Згідно з Рис.1 у 2013 році товарообіг між Україною та Угорщиною зріс у порівнянні з 2012 роком на 10,4% і склав 2,7 млрд. дол. США. При цьому український експорт товарів зріс на 4,6% і склав 1428,7млн. дол. США, імпорт товарів зріс на 17,7% і склав 1252,8 млн. дол. США. Обсяг прямих інвестицій з Угорщини становить 685,8 млн. дол. США. Обсяг прямих інвестицій з України в Угорщину станом на 01.07.2013 р. склав 4,1 млн. дол. США.

Для поглиблення торговельно-економічного співробітництва між Україною та Угорщиною та його подальшого ефективного розвитку зокрема саме в Карпатському

Єврорегіоні, створені Спільна міжурядова українсько-угорська комісія з питань економічного співробітництва та Українсько-угорська міжурядова змішана комісія з питань транскордонного та прикордонного співробітництва [6].

Одним з аспектів транскордонного співробітництва України та Угорщини саме в в Карпатському Єврорегіоні є питання національних меншин. Відзначимо, що правовий статус української національної меншини в Угорщині визначається законами Угорщини, двосторонніми документами, укладеними між Україною та Угорщиною, такими як: Конституція Угорщини, Закон Угорщини “Про права національних меншин” 2011 р., українсько-угорська Декларація про принципи співробітництва по забезпеченню прав національних меншин від 31 травня 1991 р. З 1993 року в Ниредьгазькому інституті діє кафедра україністики та русинології, а з 1997 року в Сегедському науковому університеті при кафедрі слов'янської філології викладається як спеціальність українська філологія. Однак, на даний час всі вищезазначені кафедри української мови знаходяться під загрозою свого подальшого функціонування. Протягом останніх 5-6 років кількість слухачів спеціальності „українська філологія” у вищезазначених навчальних закладах різко скоротилася, а в окремих з них за останні 2 роки через відсутність абітурієнтів, високі прохідні бали та нестачу фінансових ресурсів набір не здійснювався взагалі.

Ефективним інструментом співпраці для вирішення всіх питань, що виникають під час реалізації національними меншинами своїх прав, виступає Змішана українсько-угорська комісія з питань забезпечення прав національних меншин. З часу свого створення у 1991 р. Комісія провела уже чотирнадцять засідань [7].

Результати та висновки з дослідження. Аналіз стану українсько-угорського транскордонного співробітництва засвідчує те, що загалом існує спільна зацікавленість сторін у налагодженні співпраці з реалізації конкретних проектів на засадах спільної концепції, з широкого спектру питань транскордонного та прикордонного співробітництва, зокрема, у сферах енергетики, туризму, охорони навколишнього середовища, розвитку прикордонної та транспортної інфраструктури тощо. Органами влади прикордонних регіонів Угорщини і України розроблені програми та конкретні проекти для їх спільної реалізації на коротко та середньострокову перспективу, визначені пріоритети щодо послідовності їх реалізації. Проте, успішність виконання цих програм та проектів значним чином залежить від належного фінансового забезпечення не лише за рахунок малопотужних регіональних і локальних бюджетів прикордонних областей, але й за участі центральних державних органів і бюджетів України та Угорщини. Українсько-угорське співробітництво в етнополітичній сфері має різноплановий, але цілісний і комплексний характер. Воно здійснюється на всіх рівнях міждержавних взаємин – від центрального до регіонального і локального. При цьому співробітництво охоплює різноманітні сфери – від захисту прав національних меншин до господарської співпраці та координації соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів.

Джерела:

1. Кіш Є. За програмою сусідства. Транскордонне співробітництво України після східного розширення

Європейського Союзу // Політика і час. - МЗС України. – Київ. - №12. - 2004. – С.27-34.

2. Laszlo Brigitta. The Organizational Structure of the Carpathian Euroregion // Carpathian Euroregion. Borders in the Region – Cross-Border Co-operation. – Debrecen: European Study Centre Programme of the University of Debrecen, 2001. – 159 p.

3. Договірно-правова база між Україною та Угорщиною [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hungary.mfa.gov.ua/ua/ukraine-hu/legal-acts>

4. Кіш Є. Центральна Європа в сучасній системі єврорегіональної інтеграції. Монографія / Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України. - Ужгород: Ліра, 2008. – 440 с.

5. Кіш Є. Розвиток контактів між людьми та питання етнічних меншин у відносинах між Україною та Угорщиною // Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами. Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень “ЄвроРегіо Україна” – Київ: КІС, 2004. – С.183-193.

6. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Угорщиною [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hungary.mfa.gov.ua/ua/ukraine-hu/trade>

7. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Угорщиною, забезпечення прав національних меншин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hungary.mfa.gov.ua/ua/ukraine-hu/culture>